† IRINEU
Arhiepiscop al Alba Iuliei

Poruncile dumnezeieşti

Editura
REÎNTREGIREA

† IRINEU

ARHIEPISCOP AL ALBEI IULIEI

PORUNCILE DUMNEZEIEȘTI

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
IRINEU, Arhiepiscop al Alba Iuliei
Poruncile dumnezeieşti / Irineu, Arhiepiscop al Alba Iuliei, Alba Iulia: Reîntregirea, 2014
ISBN 978-606-509-277-8
241.6

† IRINEU

ARHIEPISCOP AL ALBA IULIEI

PORUNCILE DUMNEZEIEȘTI

Ediția a doua

Editura
REÎNTREGIREA

Alba Iulia, 2014

Introducere

Unul dintre cele mai mari evenimente din istoria omenirii a fost primirea Legii dumnezeieşti pe Muntele Sinai. Dumnezeu l-a ales pe profetul conducător Moise ca, prin el, să ofere evreilor porunci lămurite, care să le organizeze atât viaţa lor religioasă, cât şi cea civilă. Promulgarea acelor legi sfinte s-a făcut într-un cadru înfricoşător, plin de slavă şi putere, aşa cum îl descrie Sfânta Scriptură (Ieş. 20, 18; 21, 1). În acel ceas din istoria omenirii, a avut loc proclamarea ordinii morale a lumii.

Cele zece porunci, sau Decalogul (Ieş. 20, 1-17; Deut. 5, 5-21), sunt cuvintele lui Dumnezeu prin excelenţă. Literal, Decalog înseamnă „zece cuvinte" (Ieş. 34, 28; Deut. 4, 13). Acestea au fost descoperite de către

Dumnezeu pe muntele cel sfânt. Le-a scris „cu degetul Său" (Ieş. 31, 18; Deut. 5, 22), spre deosebire de celelalte precepte scrise de către Moise. Proorocii Vechiului Testament fac referire la cele „zece cuvinte" (Os. 4, 2; Ier. 7, 9; Iez. 18, 5-9), dar sensul lor deplin va fi revelat doar în Noul Testament, prin Iisus Hristos.

Cele zece porunci arată condiţiile unei vieţi eliberate din robia păcatului. Decalogul este cale a vieţii (cf. Deut. 30, 16). Cele zece porunci rezumă şi proclamă Legea divină. Ele conţin clauzele legământului încheiat între Dumnezeu şi poporul Său, din sânul căruia avea să iasă „Izbăvitorul" Care va ridica păcatele lumii. Evreii aveau chemarea să fie „rădăcină sfântă" (Rom. 11, 16), pe care să se altoiască ramurile cele aducătoare de adevărată sfinţenie, naţiunile lumii. Descoperindu-Se lor, Dumnezeu Se manifestă pe Sine şi slava Sa. Dăruirea poruncilor este dăruirea lui Dumnezeu Însuşi şi a sfintei Sale voinţe.

Fidelă Scripturii şi urmând exemplul lui

Hristos, Tradiția Bisericii a recunoscut Decalogului o importanță şi o semnificație primordiale. Începând de la Fericitul Augustin (†430), cele zece porunci au un loc preponderent în cateheza celor ce se pregăteau pentru botez, dar şi în cea a credincioşilor.

Astăzi, când s-au descoperit atâtea taine ale Universului, când zburăm în Cosmos, folosim sisteme de operare dintre cele mai performante, călătorim cu viteză mai mare decât cea a sunetului, poruncile Decalogului rămân actuale, pentru că acestea sunt manifestarea înțelepciunii lui Dumnezeu, lumină din lumina Lui, putere din veşnicia Lui. A-L cinsti pe Dumnezeu, a respecta părinții, a-ți păstra curăția vieții şi a spune adevărul – acestea sunt legi veşnice care arată gândul Creatorului cu privire la viața fericită a omului.

Se spune că Henry Stanley (†1904), marele explorator al continentului african, a prezentat unui şef de trib cele zece porunci. La finalul convorbirii, căpetenia aceea de culoare a zis: „Rămâi la mine şi învață

aceste legi pe supuşii mei. Dacă ei le vor asculta şi le vor urma, eu voi fi cel dintâi rege al lumii, iar ţara mea va fi cea mai înfloritoare". Într-adevăr, cei credincioşi, care ascultă pe Dumnezeu şi împlinesc voia Lui, primesc binecuvântare cerească. Însuşi Părintele ceresc a promis: „Binecuvântare veţi avea, dacă veţi asculta poruncile Domnului Dumnezeului vostru" (Deut. 11, 27).

Am scris această lucrare pentru ca bunii noştri creştini să cunoască mai adânc învăţătura celor zece porunci dumnezeieşti. Fie ca mesajul acestora să le devină călăuză folositoare pentru a vieţui în Legea Domnului şi a dobândi cununa mântuirii.

† **IRINEU**

Arhiepiscop al Alba Iuliei

PORUNCA ÎNTÂI

Eu sunt Domnul Dumnezeul tău, Care te-a scos din pământul Egiptului şi din casa robiei. Să nu ai alţi dumnezei afară de Mine!

Porunca întâi învaţă că Dumnezeul Cel din ceruri este adevăratul Dumnezeu, Stăpânul absolut, Care are dreptul la toată supunerea, Căruia I se cuvine slujirea şi slava dumnezeiască. Deci, creştinul e dator să creadă, să nădăjduiască, să-L iubească numai pe Dumnezeu, mai presus de orice. Creştinul e chemat să-I închine lui Dumnezeu toate gândurile, simţirile şi dorinţele sale şi să nu se lepede de El, oricâte suferinţe s-ar abate asupra lui.

Actele de credinţă, de nădejde şi de dra-

goste, prescrise de porunca întâi, se împlinesc prin rugăciune. Înălțarea minții spre Dumnezeu este o expresie a adorației noastre aduse Acestuia. De asemenea, este drept să I se ofere jertfe lui Dumnezeu în semn de adorație, de recunoştință şi de comuniune. Fericitul Augustin spune că „orice faptă săvârşită de către om pentru a se apropia de Dumnezeu şi a fi în comuniune cu El, şi pentru a fi astfel fericit este o jertfă adevărată".

Prima poruncă ne cheamă la adorație, actul principal al virtuții religiei. A-L adora pe Dumnezeu înseamnă a-L recunoaşte ca şi Creatorul, Mântuitorul, Domnul şi Stăpânul a tot ce există, Iubirea nemărginită şi îndurătoare. A-L adora pe Dumnezeu înseamnă a recunoaşte, în respect şi supunere absolute, nimicnicia creaturii care nu există decât prin Dumnezeu. Adorarea Dumnezeului unic îl eliberează pe om de închiderea în sine, de robia păcatului şi de idolatria lumii.

Împotriva acestei porunci păcătuim atunci când ne facem din eul nostru un idol

sau un zeu căruia ne închinăm. Aşa au făcut unii împăraţi romani care, uitând de starea lor de oameni mărginiţi, cu puteri limitate şi cu putinţa de a greşi, s-au autodeclarat zei, cerând supuşilor lor să le ridice temple şi să li se închine. Într-un asemenea păcat a căzut şi Lucifer care, stăpânit de mândrie, s-a crezut întocmai ca Dumnezeu.

Împotriva acestei porunci păcătuiesc ereticii care, cu ştiinţă, cred altfel decât învaţă Sfânta noastră Biserică, apoi cei ce se leapădă de credinţa creştină sau încalcă rânduielile bisericeşti cuprinse în canoanele Bisericii. Călcători ai poruncii dumnezeieşti sunt şi cei stăpâniţi de credinţe deşarte, şi cei ce aleargă la descântători, vrăjitori sau spiritişti care cheamă duhurile celor morţi. Toţi care se iubesc pe ei înşişi mai mult decât pe Dumnezeu şi se lasă robiţi de lăcomia bunurilor materiale şi de lăcomia pântecelui sunt închinători la dumnezei străini şi, deci, se fac vinovaţi de călcarea poruncii întâi.

Această poruncă a fost împlinită în mod

exemplar de către Sfântul Policarp, episcopul Smirnei (†155). Acesta a trăit în vremea persecuţiei împăratului roman Marc Aureliu. Prins şi dus în faţa judecătorilor, i s-a cerut să se lepede de Hristos şi să-L blesteme. Atunci, credinciosul păstor a răspuns: „De 86 de ani Îl slujesc şi nu mi-a făcut niciodată nici cel mai mic rău; cum mă voi lepăda de Mântuitorul, Răscumpărătorul şi Dumnezeul meu?!". Aşa i s-a tăiat capul cu sabia şi, unindu-se cu jertfa lui Hristos, a făcut din viaţa sa o jertfă pentru Dumnezeu. Aceasta înseamnă ca Dumnezeului tău să I te închini şi „numai Lui să-I slujeşti" (Deut. 6, 13; 10, 20).

Porunca întâi ne descoperă suveranitatea supremă, dar ne şi cheamă să credem în Ziditorul nostru, să ne sprijinim cu nădejde în purtarea Sa de grijă şi să-L iubim mai presus de orice lucru sau persoană din lumea aceasta. Numai prin cultivarea cu osârdie a credinţei, nădejdii şi dragostei, putem rămâne într-o legătură vie şi strânsă cu Dumnezeu, având astfel parte de bine şi de viaţă.

PORUNCA A DOUA

Să nu-ţi faci chip cioplit şi nici asemănare a vreunui lucru din câte sunt în cer, sus, şi din câte sunt pe pământ, jos, şi din câte sunt în apele de sub pământ! Să nu te închini lor, nici să le slujeşti lor!

Porunca a doua îl învaţă pe creştin să nu se închine la idoli, adică la închipuiri fără echivalent în realitate. Stăpânul ceresc îi opreşte pe aleşii Săi să adore o altă fiinţă sau un alt lucru în locul Lui sau mai presus de El. Creştinul este chemat să nu-şi facă un dumnezeu după închipuirea sa, un dumnezeu deformat, asemenea unei cioplituri, şi să nu se închine făpturii în locul Făcătorului.

Deşi porunca divină cuprindea interdicţia oricărei reprezentări a lui Dumnezeu făcută de mâna omului, totuşi, încă din Vechiul Testament, Dumnezeu a îngăduit aşezarea de simboluri sfinte în cortul mărturiei: Chivotul Legii şi chipuri de heruvimi, prin care oamenii se apropiau de Dumnezeu. Odată cu Întruparea Fiului lui Dumnezeu a apărut icoana, care nu este idol ce face pe Dumnezeu egal cu materia. Ea nu este nici simbol ce poartă puterea lui Dumnezeu, ci este reprezentarea lui Dumnezeu Care S-a făcut om. Cultul icoanelor nu este contrar poruncii a doua. Sfântul Ioan Damaschin spune că cinstea adusă unei icoane se îndreaptă către cel înfăţişat în ea. Sinodul VII ecumenic (787) a hotărât că „oricine cinsteşte o icoană cinsteşte persoana pictată acolo". Aşadar, cinstirea adusă icoanelor sfinte este o venerație plină de respect, nu o adorație care I se cuvine numai lui Dumnezeu. Cinstea adusă icoanei nu se opreşte la ea, ci tinde la realitatea pe care o reprezintă.

Creştinii nu se mai gândesc astăzi la zei mincinoşi, adică la idoli, în care credeau unele popoare din vechime. În creştinism, cuvântul *idol* a primit un alt înţeles, precum ne arată Sfântul Apostol Pavel când zice: „Omorâţi mădularele voastre, ale omului pământesc: desfrânarea, necurăţia, patima, pofta rea şi lăcomia, care este închinare la idoli" (Col. 3, 5). Idol este şi lăcomia faţă de mâncăruri şi băuturi, căci „pântecele este dumnezeul lor" (Filip. 3, 19).

În veacul nostru, interzicerea idolilor este mai actuală ca oricând, problema dumnezeilor rivali stând în centrul vieţii fiecăruia dintre noi. Fericitul Ieronim spunea: „Dacă cineva se robeşte dorinţelor sale, acela devine dumnezeul lui. Un păcat în inimă este un idol pe altar". Aşadar, Baal, Moloch, Bachus, Venus nu au dispărut, ci sunt prezenţi ori de câte ori facem o falsă zeitate din ceea ce iubim cu patimă, ori de câte ori cinstim şi suntem robi lucrurilor care se văd, se pipăie sau se măsoară.

Banii, mâncarea, hainele, băuturile alcoolice, drogurile, plăcerile trupeşti, egoismul, trufia deşartă, vanitatea, setea de putere şi alte dorinţe dezordonate şi lucruri care ne înrobesc pot fi considerate, pe bună dreptate, idoli ai noştri. Creştinul se face vinovat de idolatrie atunci când preţuieşte şi iubeşte pe cineva sau ceva mai mult decât pe Dumnezeu, atunci când îşi pune nădejdea sa mai mult în creaturi, decât în Ziditorul acestora.

De păcatul idolatriei s-a făcut vinovat un sihastru căruia lăcomia i-a secătuit sufletul de darul credinţei. Acesta trăia în aspră nevoinţă şi, datorită sfinţeniei sale, făcea multe minuni. Prin înseşi rugăciunile pustnicului, împăratul ţării s-a vindecat de o boală grea. Primind o sumă mare de bani drept răsplătire, călugărul a devenit sclavul bogăţiilor care-i întunecau sufletul. Într-o zi, a fost adus la el un îndrăcit ca să-l vindece, după obicei. Sihastrul a făcut rugăciunea pentru scoaterea duhului necurat şi a poruncit să iasă. Diavolul, însă, i-a răspuns cu

obrăznicie: „Nu ies, de vreme ce te-ai făcut ca unul dintre noi, căci acum eşti stăpânit de bani şi de grijile lumeşti". Iată un caz de idolatrie!

Există un singur Dumnezeu şi Părinte al tuturor, Care este mai presus de toţi şi Care ne-a iubit atât de mult, încât pe Unicul Său Fiu L-a dat ca preţ de răscumpărare pentru toţi. Suntem chemaţi să ne încredem în El şi să-L slujim cu dăruire, să-I dăm Lui preocupările, gândurile şi viaţa noastră, căci în nimeni altul nu este mântuire. Sfântul Apostol şi Evanghelist Ioan ne îndeamnă: „Fiilor, păziţi-vă de idoli!" (I In. 5, 21).

PORUNCA A TREIA

Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deşert, că nu va lăsa Domnul nepedepsit pe cel ce ia în deşert numele Lui!

Porunca a treia ne învaţă să respectăm numele Domnului şi să nu abuzăm de acesta, folosindu-l altfel decât se cuvine. Ni se interzice să hulim numele divin, adică să rostim unele cuvinte de ură, de reproş, de sfidare faţă de Dumnezeu, să spunem cuvinte necuviincioase despre El, să rostim acest nume cu uşurătate şi fără respect. Sfântul Apostol Iacob îi ceartă pe cei ce hulesc numele cel bun care a fost invocat asupra lor (cf. Ic. 2, 7).

Porunca a treia ne opreşte să batjocorim numele Domnului prin cuvinte şi expresii

necuviincioase, prin înjurătură, prin blestem, prin jurământ strâmb, prin călcarea jurământului drept, a voturilor sau făgăduinţelor pe care le-am făcut. Numele lui Dumnezeu e Sfânt, precum Dumnezeu Însuşi este Sfânt. Pentru adevăratul credincios este frumos numele Tatălui ceresc, Care i-a dat viaţă şi daruri cereşti, fiind izvorul a toată iubirea. De aceea nu trebuie să-l introducem printre cuvintele noastre decât pentru a-l binecuvânta, a-l lăuda şi a-l preamări (cf. Ps. 28, 2; 96, 13; 112, 1-2).

Mare păcat este nesocotirea făgăduinţelor făcute în numele lui Dumnezeu. Făgăduinţa sau votul le face credinciosul, de bună voie, în faţa lui Dumnezeu, pentru a săvârşi o faptă plăcută cerului. Cine le calcă dă dovadă de neascultare, abuzează de numele Domnului şi, într-un fel, Îl face pe Dumnezeu mincinos (I In. 1, 8-9). De aceea spunea înţeleptul: „Mai bine să nu făgăduieşti, decât să nu împlineşti ce ai făgăduit" (Eccl. 5, 4).

Păcat mare este jurământul făcut cu uşu-

rință și pentru lucruri neînsemnate și neadevărate. Sfântul Ignatie Teoforul (†107) îndeamnă: „Nu jurați nici pe Creator, nici pe creatură, decât în adevăr, dacă este nevoie, și cu respect". Jurământul drept și făcut pentru lucruri înalte este o faptă de slujire a lui Dumnezeu și trebuie respectat. Călcarea lui este păcat, după cum păcat este și jurământul mincinos. De aceea, Sfântul Ioan Gură de Aur spune: „Nicio sabie nu omoară atât de îngrozitor ca jurământul fals".

Numele lui Dumnezeu se necinstește prin acele înjurături care includ numele Său. În acest fel, cel ce înjură se ridică direct împotriva Stăpânului său, aruncă săgeți împotriva Ființei Preasfinte. Sfințenia numelui divin e batjocorită prin blestem, care nu e altceva decât dorința omului de a veni un rău mare asupra aproapelui său. În sfârșit, numele Domnului se ia în deșert prin batjocorirea și tratarea cu necuviință a persoanelor și a obiectelor consacrate în slujba Celui Atotputernic: preoții, locașurile de cult, sfânta cruce, icoanele sfințite, sfintele

moaşte, prin mijlocirea cărora Dumnezeu a făcut atâtea minuni.

Despre marele savant şi fizician englez Isaac Newton (†1727) se spune că era foarte evlavios şi avea un profund respect faţă de numele lui Dumnezeu. Ori de câte ori auzea pe alţii, sau el însuşi pronunţa acest nume sfânt, se apleca şi îşi ridica pălăria din cap, în semn de respect. Se cuvine ca şi noi să avem respect faţă de adorabilul nume al lui Dumnezeu şi să nu aducem vreo jignire prin sudalmă, blestem, batjocură sau prin orice fel de folosire a lui în mod necuviincios.

Creştinii adevăraţi se feresc de tot ce ar putea să-l întineze, conştienţi că „nu va lăsa Domnul nepedepsit pe cel ce va lua în deşert numele Lui" (Ieş. 20, 7). Suntem datori să-i îndreptăm pe hulitorii celor sfinte, intervenind energic spre a stârpi răul şi a apăra onoarea Celui Preaînalt. Să-L preamărim pururea pe Creator, aşa cum ne învaţă Profetul David când zice: „Lăudaţi numele Domnului, lăudaţi, slugi, pe Domnul. Cântaţi numele Lui, că este bun" (Ps. 134, 1-3).

PORUNCA A PATRA

Adu-ți aminte de ziua odihnei, ca să o sfințești. Lucrează șase zile și-ți fă în acelea toate treburile tale, iar ziua a șaptea este odihna Domnului Dumnezeului tău; să nu faci în acea zi niciun lucru: nici tu, nici fiul tău, nici fiica ta, nici sluga ta, nici slujnica ta, nici boul tău, nici asinul tău, nici orice dobitoc al tău, nici străinul care rămâne la tine! Că în șase zile a făcut Domnul cerul și pământul, marea și toate cele ce sunt într-însele, iar în ziua a șaptea S-a odihnit. De aceea, a binecuvântat Domnul ziua a șaptea și a sfințit-o.

Porunca a patra ne arată datoria de a sărbători ziua a şaptea ca zi de odihnă, închinată Domnului. Cuvintele „Adu-ți

aminte" dovedesc faptul că încă şi patriarhii Avraam, Isaac şi Iacob aveau cunoştinţă, din revelaţia primordială, despre datoria de a ţine ziua de odihnă. Această dispoziţie a fost dată de la crearea primei perechi de oameni pe pământ.

Din această poruncă rezultă şi datoria creştinului de a munci. În grădina Raiului, omul trebuia să muncească (Fac. 2, 15). Însuşi Mântuitorul a muncit în atelierul de tâmplărie al bătrânului Iosif din Nazaret. Sfântul Apostol Pavel zicea: „Cine nu vrea să lucreze, acela să nu mănânce" (II Tes. 3, 10). Munca luminează mintea, înalţă simţămintele, aduce răbdare şi stăpânire de sine, potoleşte patimile şi înlătură ispitele.

După ce omul a muncit şase zile, pentru câştigarea celor de trebuinţă vieţii, trebuie ca în a şaptea zi el să participe la cultul datorat lui Dumnezeu, la bucuria proprie zilei Domnului. Se cuvine ca el să se odihnească trupeşte şi sufleteşte, să aibă parte de cuvenita destindere a minţii şi a trupului. Duminica este, aşadar, un timp de comuniune

cu Tatăl ceresc, de sfinţire a noastră prin lumina care ne vine de sus.

În Vechiul Testament, poporul evreu a ţinut şi ţine şi astăzi ca zi de odihnă Sâmbăta, în amintirea eliberării sale din robia Egiptului. Sabatul, care reprezenta desăvârşirea primei creaţii, este înlocuit cu Duminica, ce aminteşte de noua creaţie, inaugurată prin Învierea lui Hristos. Noi, creştinii, cinstim Duminica pentru că în această zi a înviat Mântuitorul din morţi, aducând izbăvirea din robia păcatului. Tot în această zi, S-a arătat Domnul după Înviere şi S-a pogorât Duhul Sfânt (Fapte 2, 4). În ziua Duminicii, Sfinţii Apostoli celebrau Sfânta Liturghie şi săvârşeau opere de caritate.

Sfântul Ignatie, ucenicul Sfântului Apostol Ioan, scria la începutul secolului al II-lea: „Nicidecum să nu mai respectaţi sabatul, ci Ziua Domnului, în care viaţa noastră este binecuvântată prin El şi prin moartea Lui". Varnava, ucenicul Sfântului Apostol Pavel, informează: „Noi petrecem în bucurie ziua în care a înviat Hristos". Despre Ziua Dom-

nului vorbeşte şi Sfântul Atanasie cel Mare (†373), iar Sinodul VI ecumenic dispune: „Să se plece genunchii Duminica, Învierea lui Hristos cinstind-o". Împăratul Constantin cel Mare oficializează Duminica, ce se respecta de la Apostoli, drept zi generală de odihnă, şi o impune ca sărbătoare a Statului.

Instituţia Duminicii oferă tuturor posibilitatea de a se bucura de un timp de odihnă şi răgaz, suficient ca să-şi cultive viaţa familială, culturală, socială şi religioasă. Duminica este un timp prielnic pentru participarea la Sfânta Liturghie, pentru tăcere, lectură pioasă, studiu şi meditaţie, favorizând creşterea vieţii lăuntrice şi creştine. Despre Cristofor Columb ni se spune că niciodată n-a ridicat ancora în ziua Duminicii. În călătoria sa spre America respecta cu sfinţenie Ziua Domnului, pretinzând aceasta şi de la oamenii săi. Aceştia petreceau duminicile în reculegere sufletească, iar corăbiile lor, care aveau aspectul unor bisericuţe plutitoare, răsunau de preamări-

rea lui Dumnezeu.

Noi suntem chemaţi să sfinţim Ziua Domnului mergând Duminica la biserică, unde găsim demnitatea de copii ai lui Dumnezeu, meniţi fericirii veşnice. De asemenea, sfinţim Duminica dăruind familiei şi celor apropiaţi timpul şi grija noastră şi slujind cu smerenie bolnavilor, infirmilor, bătrânilor. În această zi sunt binevenite şi distracţiile decente, curate şi folositoare pentru inimă şi minte. Dar cel mai important este, pentru creştini, să participe la oficierea comunitară a Liturghiei duminicale, în cadrul căreia îşi mărturisesc apartenenţa şi credincioşia lor faţă de Hristos şi Biserica Sa. Acolo are loc unirea cugetelor, armonia sufletelor, legătura dragostei, rugăciunea preoţilor şi, în această ambianţă cerească, credincioşii dau mărturie şi despre speranţa mântuirii lor.

Prin credinţa şi faptele noastre, transformăm Duminica într-un prilej de reconfortare spirituală, de îmbogăţire cu energiile harului şi de urcare spre piscul luminos al

desăvârşirii. „Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm întru ea" (Ps. 117, 24) şi să ne dovedim comuniunea în iubire, întărindu-ne reciproc, sub călăuzirea Duhului Sfânt.

PORUNCA A CINCEA

Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta, ca să-ţi fie bine şi să trăieşti ani mulţi pe pământul pe care Domnul Dumnezeul tău ţi-l va da ţie!

Porunca a cincea ne învaţă să cinstim pe părinţii noştri care ne-au născut şi ne-au crescut, ne-au ajutat să creştem în statură, în înţelepciune şi în har. De aici îndemnul înţeleptului Sirah: „Din toată inima cinsteşte pe tatăl tău şi nu uita niciodată durerile mamei tale. Adu-ţi aminte că ei ţi-au dat viaţa; ce le vei da tu în schimb pentru ceea ce au făcut ei pentru tine?" (Sirah 7, 28-29). Părinţii sunt un fel de ambasadori ai cerului pentru cei mici; ei sunt, după Dumnezeu, cei mai mari binefăcători ai

noştri în viaţa pământească. Ei ne-au oferit frumuseţea copilăriei, ne-au educat, ne-au transmis cunoaşterea lui Dumnezeu şi ne-au zidit sufleteşte.

A cinsti pe părinţi înseamnă, în primul rând, a-i iubi, adică a le dori şi a le face tot binele cu putinţă, şi, în al doilea rând, a-i asculta, adică a le împlini voia şi a urma poveţele lor. „Copii, ascultaţi pe părinţii voştri în Domnul, că aceasta este cu dreptate", zice Sfântul Apostol Pavel (Efes. 6, 1). Trebuie să-i ascultăm, convinşi că „glasul părinţilor este glasul lui Dumnezeu", cum spune Shakespeare. Respectul filial favorizează armonia întregii vieţi familiale.

Cinstirea părinţilor o dovedesc acei creştini care se străduiesc să nu-i supere, să se poarte faţă de ei cu toată cuviinţa, să le ofere, la nevoie, ajutor material şi moral, mângâindu-i când sunt trişti, bolnavi sau singuri. Ei trebuie sprijiniţi mai ales la bătrâneţe, cum iarăşi îndeamnă înţeleptul Sirah: „Fiule, sprijină pe tatăl tău la bătrâneţe şi nu-l mâhni în viaţa lui" (Sirah 3, 12). Se spune că

Mitropolitul Moldovei Iacob Stamati dăduse ospăţ mare la Iaşi, de Ziua Sfântului său patron. Deodată a apărut umila sa mamă, femeie de la ţară, să-i aducă un mic dar. Ierarhul moldovean a aşezat-o la masă, de-a dreapta sa. Apoi a prezentat-o înalţilor oaspeţi cu ochii înlăcrimaţi, spunându-le că de la ea a primit viaţa, povaţa şi crezul, şi datorită ei este arhipăstor al Bisericii. Iată un om care o cinstea cu recunoştinţă pe aceea care l-a adus pe lume şi i-a făurit un rost în această viaţă.

Îşi cinstesc părinţii acei copii care le trimit scrisori când sunt departe de ei, se roagă lui Dumnezeu pentru sănătatea lor şi le procură medicamentele de care au nevoie. Recunoştinţa faţă de părinţi ne îndeamnă să ne rugăm pentru odihna sufletelor lor, să le cinstim mormintele, care sunt un fel de „altar" scump pentru fiecare generaţie, şi, împlinindu-le voia cea din urmă, să le păstrăm o frumoasă amintire.

Copiii au datoria să acorde cinste, afecţiune şi recunoştinţă nu numai părinţilor tru-

peşti, ci şi părinţilor lor sufleteşti, pe care Dumnezeu i-a investit cu autoritate pentru binele nostru. Aceştia sunt preoţii, care se îngrijesc de mântuirea noastră sufletească şi ne-au sporit darul credinţei, profesorii, care ne luminează şi ne îmbogăţesc mintea cu învăţături folositoare pentru viaţă, şi naşii de Botez, care se preocupă de creşterea noastră duhovnicească în ambianţa sacră a Bisericii.

În familie, această „ecclesia minor" (biserică mică), după cum o numeşte Sfântul Ioan Gură de Aur, se contopesc cele două iubiri: a părinţilor către copii şi a copiilor către părinţi. De aceea, străvechea lege dată de către Dumnezeu oamenilor – „Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta" – trebuie să fie tuturor călăuză în viaţă, soarele care ne luminează gândurile şi sentimentele noastre.

Cine respectă porunca a cincea va fi răsplătit. Respectarea acestei porunci aduce, pe lângă roade spirituale, roadele temporare ale păcii şi prosperităţii. Dimpotrivă, nerespectarea acestei porunci are drept

consecință mari daune pentru comunități și pentru persoanele umane.

Dacă dorim să fim plăcuți lui Dumnezeu și să avem parte de fericire în vremea vieții noastre, să cinstim pe tata și pe mama. Să facem aceasta cu dragă inimă, pentru că demnitatea părintească este o rază din puterea și autoritatea lui Dumnezeu, Părintele luminilor.

PORUNCA A ŞASEA

Să nu ucizi!

Porunca a şasea ne învaţă despre bunul cel mai valoros al omului – viaţa –, pe care nu avem voie să o distrugem. Numai Dumnezeu Care a creat-o are drepturi nemărginite asupra ei, nu omul. Viaţa pământească este foarte preţioasă pentru creştini, tocmai pentru că este timpul de pregătire pentru viaţa veşnică. Sfântul Ioan Gură de Aur spune: „Vrei să ştii pentru ce este de preţ această viaţă? Fiindcă este, pentru noi, temelia vieţii viitoare şi prilej şi loc de luptă şi alergare pentru cununile cereşti". Omul trebuie să păstreze cu multă grijă darul sacru al vieţii şi, pentru nimic în lume, să nu-l distrugă. Dumnezeu Însuşi cere acest lu-

cru atunci când porunceşte: „Să nu ucizi!". Această poruncă este călcată direct prin omor, sinucidere şi avort.

Omorul sau uciderea trupească înseamnă curmarea violentă a vieţii aproapelui cu orice fel de armă, sau lovirea şi rănirea lui, care-i aduc mai târziu moartea. Vina omuciderii o poartă nu numai cei care săvârşesc direct omorul, precum Cain care l-a ucis pe Abel, sau Ahab care l-a ucis pe Nabot, ci şi toţi care declanşează stări de lucruri ce afectează profund viaţa, ducând în final la suprimarea ei. Aşa este, de pildă, istovirea prin muncă foarte grea, înfometarea, necăjirea peste măsură a semenului şi orice faptă care poate primejdui viaţa şi grăbi sfârşitul.

Sinuciderea e păcatul săvârşit de aceia care îşi pun ei înşişi capăt vieţii pe care Dumnezeu le-a dat-o. Bolnavii sătui de suferinţă, nenorociţii care-şi pierd averea sau cinstea, tinerii dezamăgiţi în dragoste îşi pun capăt vieţii prin împuşcare, spânzurare sau otrăvire. Lipsa de credinţă şi pierderea

nădejdii în îndurarea lui Dumnezeu duc la acest păcat strigător la cer. Se spune că, de frica persecuţiei lui Vespasian, istoricul Iosif Flaviu s-a refugiat împreună cu alţi patru oameni într-o peşteră. Unul dintre aceştia a propus că ar fi mai bine să se sinucidă, decât să ajungă sclavi ai lui Vespasian. Iosif Flaviu a răspuns astfel: „Credeţi voi că sinuciderea este eroism? Oare este lăudat căpitanul care, de teama vreunei furtuni, voieşte să-şi cufunde singur corabia?". Foarte înţelept a cugetat marele istoric. Sinuciderea este o dezertare de la datorie, o moarte stupidă, care aruncă sufletul în osândă veşnică.

Avortul este o altă plagă a zilelor noastre, este o practică josnică ce contravine grav legii morale. De avort se fac vinovaţi aceia care doresc să se bucure de plăcerile şi avantajele căsătoriei, dar refuză să poarte răspunderile ei. Dornici după un trai comod şi lipsit de griji, aceşti soţi recurg la lepădarea fătului, la uciderea în pântecele mamei a copilului gata să vină pe lume.

Asemănându-se cu Irod, care a omorât 14.000 de prunci, cei care săvârşesc păcatul avortului ucid urmaşi care aveau dreptul la viaţă şi puteau fi de mare folos societăţii.

Se poate vorbi şi de uciderea sufletească, săvârşită prin pilda rea, prin vorbe şi fapte necuviincioase, prin care aproapele poate fi smintit şi împins la o greşeală gravă, care aduce moartea sufletului. În această privinţă, Domnul a spus: „Cine va sminti pe unul dintre aceştia mici, care cred în Mine, mai bine i-ar fi lui de şi-ar lega de gât o piatră de moară şi să fie aruncat în mare" (Mc. 9, 42). Tot ucidere sufletească înseamnă lăcomia de avere, setea de răzbunare, mânia, invidia, clevetirea şi ura semenului nostru, căci „oricine urăşte pe fratele său este ucigaş de oameni" (I In. 3, 15).

Datoria noastră este să preţuim darul vieţii şi să nu ruinăm ceea ce poartă în sine chipul lui Dumnezeu şi aparţine exclusiv Creatorului. Răscumpărat cu preţul Sângelui dumnezeiesc vărsat pe Cruce şi îmbrăcat în Hristos prin Botez, omul este pro-

prietatea lui Dumnezeu. „Trupul şi duhul vostru – zice Sfântul Apostol Pavel – sunt ale lui Dumnezeu" (I Cor. 6, 20). Să lăsăm copiii să se nască pentru a spori vlăstarele neamului şi ale Bisericii. Să-i primim pe copii în lumea noastră, convinşi că fiecare copilaş este, pentru familie, o fiinţă care izbăveşte de singurătate, de egoism şi asigură mângâiere şi reazem la bătrâneţe.

Porunca a şasea poate fi satisfăcută când oamenii vor deveni duhovniceşti, cu frică de Dumnezeu şi cu dragoste faţă de făptura omenească, chemată să-şi împlinească rostul pe pământ şi să cucerească veşnicia fericită.

PORUNCA A ŞAPTEA

Să nu fii desfrânat!

Porunca a şaptea îl opreşte pe om de la desfrânare, cerându-i să trăiască în curăţie. Prima pereche de oameni a fost aşezată în paradis, dându-i-se omului privilegiul de a participa la actul creator divin, de a fi împreună-lucrător cu Dumnezeu la perpetuarea rasei umane (Fac. 1, 28). În căsătorie, intimitatea trupească a soţilor devine semn şi chezăşie de comuniune spirituală.

Omul a primit dreptul de a naşte copii şi aptitudinile necesare pentru a se dărui în acest scop. Dar această putere a înmulţirii Dumnezeu n-a lăsat-o la capriciul individului, ci, pentru a controla acest instinct, a rânduit căsătoria (Fac. 2, 18 şi 24). Numai

omului i s-a impus să-şi satisfacă trebuinţele firii după o strictă rânduială. Dar căzând în păcatul neascultării, a răsturnat planul Ziditorului prin păcatul desfrânării.

Bărbatul şi femeia se fac vinovaţi de desfrânare atunci când folosesc dezordonat puterea dată lor în scopul înmulţirii neamului omenesc, când ei urmăresc plăcerea trupească în ea însăşi şi o satisfac în afara căsătoriei. Desfrânarea este, în mod grav, contrară demnităţii persoanelor şi a sexualităţii umane, care e orânduită în mod natural spre zămislirea şi creşterea copiilor. Tinerii trebuie să trăiască în înfrânare şi în curăţie. Printre păcatele contrare acestei curăţii, pe lângă desfrânare, amintim: luxul, masturbarea, pornografia, prostituţia, violul şi practicile homosexuale.

Forma cea dintâi a desfrânării este păcatul cu gândul, precum zice Mântuitorul: „Oricine se uită la o femeie poftind-o, a şi săvârşit adulter cu ea în inima lui" (Mt. 5, 28). Tot aici trebuie amintite şi faptele care pot duce pe creştin la păcatul desfrânării:

împodobirile în scopul de a atrage privirile, vopsirea feţei, parfumurile tari, îmbrăcămintea indecentă, mijloace pe care Sfinţii Părinţi le numesc „steaguri ale desfrânării". La desfrânare conduc şi alte rele, cum ar fi: necumpătarea în mâncare şi băutură, citirea cărţilor pornografice, jocurile şi cântecele necuviincioase, beţia şi trândăvia.

Legământul contractat în mod liber de către soţi impune obligaţia de a-şi păstra căsătoria indisolubilă. „Ceea ce Dumnezeu a unit, omul să nu despartă" (Mc. 10, 9). Când curăţia conjugală este încălcată de către soţi, aceştia săvârşesc adulter. Ei, care şi-au jurat credincioşie în faţa Legii civile şi a lui Dumnezeu, îşi caută partener în afara căminului familial, în aventuri amoroase. Acesta e adulterul, prin care se calcă legătura matrimonială şi se loveşte în instituţia Căsătoriei, violându-se legământul care o întemeiază. Adulterul compromite binele propagării speciei umane şi al copiilor, care au nevoie de unire stabilă între părinţii lor. Demnitatea căsătoriei este grav vătămată şi

prin divorţ, incest, poligamie, unire liberă sau concubinaj.

Desfrâul este un mare păcat, care loveşte în dragostea şi încrederea din familie şi contravine sfinţeniei prin care dăinuieşte unirea familială. Păcatul desfrânării nimiceşte credinţa în sufletul omului şi, în acelaşi timp, produce neorânduială în viaţa celui căzut. Din Sfânta Scriptură putem afla despre răutatea necurăţiei şi urmările nenorocite pe care aceasta le cauzează. Pe vremea lui Noe, oamenii erau aşa de destrăbălaţi şi preocupaţi de împreunarea trupească, încât Stăpânul ceresc a trimis potopul care i-a şters pe păcătoşi de pe faţa pământului (Fac. 6). Pe vremea lui Avraam, locuitorii a cinci cetăţi, în frunte cu Sodoma şi Gomora, erau atât de decăzuţi, încât îşi pângăreau trupurile între ei. Dumnezeu i-a stârpit pe toţi, revărsând asupra lor foc din cer şi ploaie de pucioasă (Fac. 19).

Prin întunecarea firii raţionale şi a dreptei judecăţi, desfrânaţii ajung uneori la comiterea unor infracţiuni sau chiar şi crime,

precum: ucidere, tentativă de omor, loviri, certuri, părăsirea copiilor minori, neglijarea datoriilor familiale şi alte păcate, ca minciuna şi furtul, din cauza cărora, făcându-se vinovaţi, nu vor moşteni împărăţia lui Dumnezeu (cf. I Cor. 6, 9). Pe unde bântuie desfrânarea, sănătatea se şubrezeşte, feţele se ofilesc înainte de vreme, şi voioşia dispare.

Datoria creştinului este să se ferească de acest păcat şi de toată ispita spre el prin paza simţurilor, controlul gândurilor, rugăciune, post, muncă şi stăpânirea poftelor. Sfântul Apostol Pavel îndeamnă: „Cu duhul să umblaţi şi să nu împliniţi pofta trupului. Fugiţi de desfrânare!" (Gal. 5, 16; I Cor. 6, 18).

PORUNCA A OPTA

Să nu furi!

Porunca a opta opreşte să luăm sau să păstrăm bunul aproapelui pe nedrept şi să-l păgubim pe acesta, în orice fel, de bunurile sale. Ea prescrie dreptatea şi iubirea în gestionarea bunurilor pământeşti şi a roadelor muncii oamenilor. Această poruncă este actuală, fiindcă de împlinirea ei se leagă buna rânduială, pacea şi liniştea societăţii, se leagă binecuvântarea Domnului şi mântuirea sufletului. Spunându-ne „Să nu furi", Dumnezeu ne spune să nu ne atingem de bunurile altuia, să respectăm averea aproapelui.

Cel Preaînalt opreşte hoţia, prădarea, însuşirea muncii străine, înşelăciunea, adică falsificarea de acte, cumpărarea cu bani

falşi, vânzarea cu măsuri mincinoase, delapidarea. Împotriva acestei porunci păcătuieşte cel ce ia dobândă mare (cămătăria), cel ce vinde cele trebuitoare traiului cu preţuri mai mari (specula) şi cel ce ia bani pentru lucruri pe care este îndatorat să le facă. De călcarea acestei porunci se fac vinovaţi cei ce nu întorc lucrul luat cu împrumut şi cei care nu-şi îndeplinesc datoria cerută de slujba pe care o au, adică primesc plată fără a munci.

Porunca a opta interzice furtul, care este uzurparea bunului altuia împotriva voinţei rezonabile a proprietarului. Hoţia a fost considerată dintotdeauna o faptă nedemnă. Ea oglindeşte nu numai lăcomia, dorinţa de îmbogăţire ilicită a infractorului, dar şi disprețul pentru munca altuia, pentru sacrificiile cu care şi-a procurat semenul nostru bunurile. Filosoful Epicur îndemna pe oameni să se deprindă cu un trai simplu, modest, care este mai prielnic sănătăţii, şi să nu râvnească la bunuri de prisos, cu atât mai puţin când sunt ale altora.

Cei care-şi însuşesc avutul străin au de suferit şi aici, şi în veşnicie. Hoţii sunt întemniţaţi, supuşi la muncă silnică sau chiar pedepsiţi cu moartea. Dacă nu sunt prinşi, au asupra lor blestemul dumnezeiesc, concretizat prin nelinişte, insomnie, mustrări de conştiinţă, iar lucrurile furate se prefac în cărăbuşi. Ştim că Iuda, care fura din punga apostolilor (In. 12, 6), n-a avut niciun folos din cei 30 de arginţi câştigaţi prin trădarea lui Iisus. El, hoţul şi lacomul, i-a aruncat în faţa conducătorilor templului şi apoi s-a spânzurat. Făptuitorii furtului nu vor gusta viaţa de veci, nu vor moşteni Împărăţia lui Dumnezeu (cf. I Cor. 6, 10).

Datoria creştinului este să-şi câştige cele de trebuinţă prin muncă cinstită şi să nu-şi însuşească sau să folosească pe nedrept bunurile străine. Munca onorează darurile Creatorului şi talanţii primiţi. Munca este un mijloc de sfinţire şi o însufleţire a realităţilor pământeşti în Duhul lui Hristos. Prin munca sa, omul participă la lucrarea creaţiei. Unită cu Hristos, munca poate fi

răscumpărătoare.

Porunca a opta presupune ajutorarea celor săraci şi lipsiţi, căci Sfântul Ioan Gură de Aur spune clar: „Să nu faci parte săracilor de bunurile tale înseamnă să-i furi şi să le iei viaţa. Nu sunt ale noastre bunurile pe care le stăpânim, ci ale lor". Pomana făcută celor săraci este una dintre principalele mărturii ale iubirii frăţeşti. Ea este o faptă de dreptate plăcută lui Dumnezeu. În mulţimea fiinţelor umane, fără pâine, fără adăpost, fără sălaş, îl recunoaştem pe Lazăr, cerşetorul flămând din parabolă (cf. Lc. 16, 19-31). Cu cei nevoiaşi Se identifică Hristos, pe Care-L auzim zicând: „Întrucât aţi făcut unuia dintr-aceşti fraţi ai Mei, prea mici, Mie Mi-aţi făcut" (Mt. 25, 40).

Ferindu-ne de păcatul furtului, ne putem păstra bunul nume, putem trăi în pace şi fără frică între oameni. Sfântul Apostol Pavel îndeamnă: „Cine a furat să nu mai fure, ci mai degrabă să muncească cu mâinile sale, ca să aibă cu ce să miluiască pe cel lipsit" (Efes. 4, 28).

PORUNCA A NOUA

Să nu mărturiseşti strâmb împotriva aproapelui tău!

Porunca a noua ne învaţă să nu mărturisim strâmb, adică să nu mințim, încălcările adevărului fiind infidelităţi fundamentale faţă de Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu este „Cel Adevărat" (Rom. 3, 4), oamenii sunt chemaţi să trăiască întru adevăr (cf. Ps. 118, 30). Fără adevăr nu putem trăi, precum nu putem exista fără soare, fără pâine. De aceea, avem obligaţia de a adera la adevărul cunoscut şi de a ne orândui întreaga viaţă în conformitate cu exigenţele adevărului.

Dumnezeu ne-a dat graiul pentru a ne exprima gândurile şi simţămintele. Dar

omul poate folosi rău darul vorbirii, prin minciună, care înseamnă tăinuirea cu ştiinţă şi voinţă a adevărului, pentru a înşela, rătăci şi păgubi pe altul. Primul născocitor de minciună a fost diavolul (cf. In. 8, 44), care a înşelat în Eden pe protopărinţi, i-a făcut să calce porunca lui Dumnezeu şi, de atunci, îndeamnă mereu la acest păcat.

Minciuna este profanarea cuvântului al cărui rol este să comunice altora adevărul cunoscut. Minciuna se săvârşeşte cu vorba, cu scrisul şi cu fapta, cu anumite semne sau chiar cu tăcerea. De pildă, cineva ştie că ceea ce se spune despre altul nu este adevărat şi totuşi nu arată adevărul, ci tace, zâmbeşte şi face un semn de întărire a celor spuse. Dacă minciuna în sine nu constituie decât un păcat lesne iertător, ea devine păcat de moarte când lezează grav virtutea dreptăţii şi a iubirii.

Împotriva poruncii a noua păcătuiesc cei care depun mărturii mincinoase în faţa justiţiei, care aduc pâră împotriva aproapelui, uneori adăugând jurăminte strâmbe. Min-

cinoşi sunt şi aceia care falsifică adevărul, născocind ceea ce nu este, adăugând de la sine sau înflorind mereu lucrurile. Viclenii, care vorbesc cu două înţelesuri, şi falşii, care ascund minciuna sub chipul prieteniei şi al binefacerii spre a înşela şi a păgubi pe alţii, calcă porunca a noua.

De călcarea acestei porunci se fac vinovaţi linguşitorii şi făţarnicii care laudă pe semeni şi primesc fără gând curat spusele lor pentru a câştiga foloase nemeritate. Grăirea de rău sau clevetirea este o altă fiică a minciunii, prin care se pun pe seama cuiva cuvinte rele pe care acela nu le-a spus şi fapte rele pe care nu le-a făcut, cu gândul de a-i face răul. Printr-o astfel de vorbire se nimiceşte reputaţia şi onoarea aproapelui.

Minciuna este un păcat grav care înjoseşte pe omul mincinos, întunecând chipul lui Dumnezeu din el. Schimbând în minciună adevărul lui Dumnezeu (cf. Rom. 1, 25), mincinosul se aseamănă cu închinătorii la idoli. Minciuna nu are ce căuta în relaţiile sociale, fiindcă ea, înăbuşind adevărul, dis-

truge încrederea dintre oameni, otrăveşte legăturile de dragoste şi de dreptate dintre ei şi face astfel cu neputinţă orice convieţuire şi înflorire a vieţii sociale. De aceea şi legile statului pedepsesc pe cei ce depun mărturii mincinoase sau, prin minciună, vatămă onoarea cuiva.

Când împăratul Traian detronase pe regele Traciei, a luat prizonier pe fiul acestuia. Tânărul principe, fiind dus la Roma, câştigă dragostea împăratului, care se hotărî să-i retrocedeze tronul tatălui său. S-a întâmplat însă că Traian îl prinsese cu minciuna. Întâlnindu-l în palat, după ce îl văzuse plimbându-se prin grădină, suveranul îl întrebă: „Unde ai fost?", şi tânărul îi răspunse: „La şcoală". Atunci Traian îi zise: „Mă hotărâsem să-ţi dau înapoi regatul tău, dar, fiindcă ai mințit, te-ai arătat nedemn de el. Îl voi da altuia, care îl merită mai mult decât tine!".

Dumnezeu urăşte buzele grăitoare de minciună (cf. Pilde 12, 22) şi va pedepsi pe cei mincinoşi. „Partea tuturor celor minci-

noşi este iezerul care arde cu foc şi cu pucioasă" (Apoc. 21, 8). Sfântul Apostol Pavel sfătuieşte astfel pe creştinii din Efes: „Lepădând minciuna, grăiţi adevărul fiecare cu aproapele său, căci unul altuia suntem mădulare" (Efes. 4, 25).

Oprind mărturia mincinoasă şi orice fel de minciună, porunca a noua cere totodată ca fiecare om să spună adevărul şi să se străduiască pentru biruinţa acestuia în lume. Creştinul adevărat trebuie să aibă permanent în faţa conştiinţei sale cuvintele Sfântului Apostol Petru: „Cel ce voieşte să iubească viaţa şi să vadă zile bune să-şi oprească limba de la rău, şi buzele sale să nu grăiască vicleşug" (I Pt. 3, 10).

PORUNCA A ZECEA

Să nu dorești nimic din câte are aproapele tău!

Porunca a zecea ne învață să nu ne însuşim lucrurile altuia şi să nu le poftim, căci, dacă cineva doreşte ceva, va căuta să-şi însuşească ceea ce doreşte. Această poruncă opreşte, aşadar, păcatul cu gândul, punând stavilă răului, poftelor necurate. Dacă până aici Legea Muntelui Sinai s-a ocupat cu faptele cele din afară ale omului, ultima poruncă din Decalog se adresează cugetului omenesc, vrând să pună ordine în cămara lăuntrică a inimii, de unde, de obicei, izvorăsc faptele cele rele: gânduri rele, ucideri, adultere, desfrânări, furtişaguri, mărturii mincinoase, hule (cf. Mt. 15, 19).

Nu este de ajuns numai să nu furăm lucrul aproapelui, dar nu este îngăduit nici să-l dorim şi să-l poftim în sufletul nostru. Gândul şi pofta sunt sămânţa faptei, scânteia păcatului. După cum dintr-o sămânţă mică la vedere, dintr-o neghină să zicem, iese o buruiană, după cum dintr-o scânteie se aprinde un foc mare, aşa din poftă ies nelegiuiri şi crime. Sfântul Apostol Iacob zice: „Pofta, când se zămisleşte, dă naştere păcatului, iar păcatul, odată făptuit, aduce moartea" (Ic. 1, 15).

Porunca a zecea se referă la pofta trupului, izvor al desfrâului în multe chipuri. Ea interzice râvnirea bunului altuia, rădăcină a furtului, a jafului, a fraudei (cf. Mih. 2, 2). Porunca opreşte pofta şi dorinţa de a ne însuşi fără măsură bunuri pământeşti. Ea interzice şi dorinţele rele de a săvârşi o nedreptate prin care s-ar aduce o daună aproapelui în bunurile sale vremelnice.

Porunca a zecea mai cere izgonirea invidiei din inima omului. Invidia este un viciu capital şi constă în tristeţea încercată în faţa

bunului altuia şi în dorinţa nestăpânită de a şi-l însuşi, fie şi pe nedrept. Sfântul Grigorie cel Mare spune că „din invidie se nasc ura, clevetirea, calomnia, bucuria pentru răul altuia şi neplăcerea pentru bunăstarea lui". Având în inimă gândul invidiei, Cain a ajuns să-l ucidă pe fratele său, Abel.

Creştinii trebuie să se străduiască să-şi orienteze corect înclinările, ca nu cumva vederea unui chip frumos, puterea unei dorinţe pătimaşe să se transforme în fapte murdare de flirt, de desfrâu, de necinste. Ei trebuie să alunge imediat pofta cea rea, ca să nu-i poată târî la lucruri necurate. Momelile diavolului trebuie nimicite când sunt la început, nefăptuite. Datori suntem să ne opunem ademenirilor rele, de la cel dintâi gând de poftă rea.

Odată, la un părinte din pustia Egiptului a venit un frate şi s-a plâns că e muncit de gânduri necurate, şi a cerut un sfat izbăvitor. Bătrânul l-a scos în pustie şi i-a zis: „Întinde braţele şi îmbrăţişează vântul!". „Nu pot!", răspunse fratele. Atunci părinte-

le zise: „Fiule, după cum nu poţi cuprinde în braţe aerul şi vântul, aşa nu poţi scăpa de gândurile şi ispitele duhului rău. Datoria ta, însă, este să te împotriveşti lor şi să le alungi din inima ta!". Iată ce important este să ne împotrivim atacurilor vrăjmaşului diavol, care „umblă, răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită" (I Pt. 5, 8).

Creştinul este dator să se curăţească de poftele zămislitoare de păcat şi să lupte împotriva lor prin trezvie sau păzirea minţii, care păstrează integritatea morală a sufletului, luminează pe omul dinlăuntru şi alungă puterea gândurilor rele. Alte arme de luptă în războiul împotriva poftelor necurate sunt postul şi rugăciunea, Sfânta Euharistie şi gândul la moarte, prin care creştinii îşi mortifică poftele şi biruie, cu harul lui Dumnezeu, atracţiile plăcerii şi ale puterii.

Să ne împotrivim atacurilor vrăjmaşe şi să nu poftim averea aproapelui, nici frumuseţea străină. Purificându-ne inima şi practicând cumpătarea, vom birui apetitul păcătos, trăind ca nişte creştini adevăraţi care

„şi-au răstignit trupul cu patimile şi poftele lui" (Gal. 5, 24). Datori suntem să vieţuim ca unii care suntem călăuziţi de Duhul şi urmăm dorinţele Acestuia (cf. Rom. 8, 27).

Epilog

Cele zece porunci enunță atât cerințele iubirii față de Dumnezeu (primele patru), cât şi cele ale iubirii față de aproapele (celelalte şase). Cele două table se luminează una pe cealaltă, Decalogul formând o unitate organică în care fiecare „cuvânt" sau „poruncă" trimite la întreg. A nu respecta o poruncă înseamnă a le încălca pe toate (cf. Ic. 2, 10-11). Nu-i putem cinsti pe alții, fără a-L binecuvânta pe Dumnezeu, Creatorul lor. Nu ne putem închina lui Dumnezeu, fără a-i iubi pe toți oamenii, făpturile Lui. Decalogul unifică viața spirituală şi viața socială a omului, având un rol extraordinar pentru viața şi progresul omenirii.

Dacă lumea civilizată primeşte ideea existenţei unui Creator supranatural al Universului, dacă închinarea la idoli este privită drept oroare, dacă respectarea zilei de odihnă este pretutindeni apreciată ca o binefacere pentru cei ce muncesc, dacă, în sfârşit, furtul, adulterul, omorul şi minciuna sunt considerate, la toate naţiunile, abateri respingătoare – acestea se datorează, în cea mai mare parte, celor zece porunci, adevărate pietre de hotar pentru conduita oamenilor. Decalogul trebuie cunoscut şi păzit cu conştiinţa că el este codul legilor primite de la Dumnezeu şi promulgate de către Moise pe Muntele Sinai.

Cele zece porunci ne învaţă adevărata umanitate a omului. Ele pun în lumină îndatoririle esenţiale şi, deci, indirect, drepturile fundamentale inerente naturii persoanei umane. Sfântul Irineu de Lyon afirmă: „Încă de la început, Dumnezeu sădise în inimile oamenilor preceptele Legii naturale. Apoi S-a mulţumit să le reamintească. Acesta a fost Decalogul". Exprimând înda-

toririle fundamentale ale omului față de Dumnezeu şi față de aproapele, cele zece porunci descoperă obligații grave pentru toți oamenii din toate timpurile şi locurile. Nimeni nu ne poate scuti de ele. Cele zece porunci sunt întipărite de către Dumnezeu în inima ființei umane.

Dacă ne uităm cu atenție în jurul nostru şi vedem neliniştea, teama, violența, întunericul, ura şi decăderea acestui început de mileniu, ne dăm seama că toate au unul şi acelaşi izvor: nesocotirea celor zece porunci dumnezeieşti. Un cunoscut profesor german de filozofie, Wilhelm Wundt (†1920), întrebat dacă cele zece porunci mai sunt valabile pentru viața omenească, a răspuns: „Valoarea fără egal a Decalogului stă în aceea că, într-o uimitoare scurtime, el este cea mai venerabilă mărturie a nepieritoarelor principii morale pe care le avem. A îmbunătăți cele zece porunci ar fi o crimă împotriva spiritului istoriei, a le înlocui cu legiuiri noi, moderne, ar fi o încercare prostească".

Când poporul evreiesc s-a abătut de la voia lui Dumnezeu, a avut parte de groaznice nenorociri. Şi astăzi, nesocotirea poruncilor divine aduce sancţiuni teribile atât pentru persoane, cât şi pentru naţiuni întregi. Decalogul cuprinde legi sfinte, de care ascultând, primim binecuvântare. El este calea vieţii, pe care umblând, primim călăuzire. Decalogul ne conduce spre scopul adevărat al existenţei, care este binele vremelnic şi fericirea veşnică.

Datoria noastră este să ne temem de Domnul şi să trăim în Legea Lui, iubindu-L şi slujindu-L din toată inima noastră. În acest fel, vom putea striga dimpreună cu Proorocul David: „Bună-mi este mie legea gurii Tale, Doamne, mai mult decât mii de comori de aur şi argint. Făclie picioarelor mele este legea Ta şi lumină cărărilor mele" (Ps. 118, 72 şi 105).

Cuprins

Introducere 5

Porunca întâi 9
Porunca a doua 13
Porunca a treia 18
Porunca a patra 22
Porunca a cincea 28
Porunca a şasea 33
Porunca a şaptea 38
Porunca a opta 43
Porunca a noua 47
Porunca a zecea 52

Epilog 57

Cele zece porunci (Ieș. 20, 1-17) arată condițiile unei vieți eliberate din robia păcatului. Decalogul este cale a vieții (cf. Deut. 30, 16). Cele zece porunci rezumă și proclamă Legea divină. Ele conțin clauzele legământului încheiat între Dumnezeu și poporul Său, din sânul căruia avea să iasă „Izbăvitorul" Care va ridica păcatele lumii ... Dăruirea poruncilor este dăruirea lui Dumnezeu Însuși și a sfintei Sale voințe.

(Autorul)